

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ
İSTEHSALAT TƏCRÜBƏSİ PROQRAMI

(bakalavr səviyyəsi)

Kafedra – «Dizayn»

İxtisasın şifri və adı: 050321 “Dizayn”

Bakı-2023

ODLAR YURDU UNİVERSİTETİ
İSTEHSALAT TƏCRÜBƏSİ PROQRAMI

(bakalavr səviyyəsi)

Kafedra – «Dizayn»

İxtisasın şifri və adı: 050321 “Dizayn”

Proqram Odlar Yurdu Universitetinin “Dizayn” kafedrasının **22.12.2022-ci il tarixli (Protokol №7)** iclasında müzakirə edilmiş və universitetin Elmi Şurasının **26.01.2023-cü il** tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Bakı-2023

Tərtib edənlər: Odlar Yurdu Universitetinin “Dizayn” kafedrasının müdiri, professor, Soltan Həmid oğlu Atayev

Odlar Yurdu Universitetinin “Dizayn” kafedrasının müəllimi Nailə Gülağa qızı Məhərrəmovə

Rəyçilər: Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyasının “Memarlıq” kafedrasının müdiri, dos. Gülər Gülağa qızı Məmmədova

Odlar Yurdu Universitetinin “Dizayn” kafedrasının müəllimi Pərvanə Ərsalam qızı Muradi

Təcrübə proqramı OYU-nun “Karyera və təcrübə” mərkəzi ilə razılaşdırılıb.

“Karyera və təcrübə” mərkəzinin həmsədri:

_____ dos. F.İ.İbadov

“Karyera və təcrübə” mərkəzinin həmsədri:

_____ Kristina Eldar qızı Məmmədova

“Odlar Yurdu Universiteti” nəşriyyatı 2023

GİRİŞ

1. Təcrübənin məqsədləri.

1.1. İstehsalat təcrübəsinin məqsədləri (dizayn və texnoloji təcrübə).

Təcrübənin məqsədi aşağıdakı təhsil nəticələrinə nail olmaqdır: ilkin peşə bilik, bacarıq və vərdişlərinin mənimsənilməsi; şəxsi keyfiyyətlərin inkişafı və peşəkar fəaliyyət sahəsində səriştələrin formalaşdırılması;

qrafik və ya interyer dizayn sahəsində obyektlərin və sistemlərin layihələndirilməsi, obyektlərin çapı, reklam sahəsində praktiki bacarıqlara yiyələnmək, dizayn işində təcrübə qazanmaq, həmçinin əldə edilmiş nəzəri bilikləri möhkəmləndirmək və dərinləşdirmək.

Təcrübənin məqsədi həm də tələbənin vizual təcrübəsinin maksimum genişlənməsinə töhfə vermək və bununla da gələcək dizaynerlərin peşəkar mədəniyyətini artırmaq, vizual təcrübəni zənginləşdirməklə gələcək dizaynerlərin yaradıcılıq potensialını artırmaqdır.

İstehsalat təcrübəsi gələcək dizayner üçün həm təhsil, həm də dizayn layihələrinin həyata keçirilməsində peşəkar fəaliyyətlərdə zəruri olan vizual məlumatların toplanmasına kömək edir.

1. 2. İstehsalat təcrübəsinin vəzifələri (konstruktor və texnoloji təcrübə):

1) Dizayn fənlərinin öyrənilməsində əldə edilmiş nəzəri biliklərin möhkəmləndirilməsi. Gələcək peşə fəaliyyəti ilə bağlı müəyyən iş növlərinin yerinə yetirilməsi prosesində praktiki bacarıqların və səriştələrin formalaşdırılması və inkişafı.

2) Yaradıcı təxəyyülün inkişafı, fərdin dizayn və bədii yaradıcılıq qabiliyyəti.

3) Tələbə tərəfindən hazırlıq prosesində sərbəst işin xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi, özünütəşkilat və özünütəhsil qabiliyyətinin formalaşması.

4) Dizayn probleminin həllinə konseptual, yaradıcı yanaşma əsasında layihə ideyasını hazırlayarkən öz təkliflərini əsaslandırmaq bacarığının formalaşdırılması.

- 5) Dizayn layihəsinə olan tələbləri təhlil etmək və müəyyən etmək və problemin mümkün həlli yollarını və ya dizayn layihəsinin həyata keçirilməsinə yanaşmaları sintez etmək bacarığının formalaşdırılması.
- 6) Dizayn layihəsinin həyata keçirilməsində tələb olunan müasir texnologiyaların praktikada tətbiqi bacarığının formalaşdırılması.
- 7) Dizayn layihəsinin bədii niyyətinin əsaslandırılması ilə, tərtibat və modelləşdirmədə, rəng və rəng kompozisiyaları ilə rəsm və iş üsullarını mənimsəmək bacarığının formalaşdırılması.
- 8) Dizayn fəaliyyəti prosesində bədii modelləşdirmə və eskiz, kompozisiya formalaşdırma, dizayn qrafikası və informasiya texnologiyalarına yiyələnmək üzrə bilik, bacarıq və vərdislərdən istifadə üzrə praktiki təcrübəyə yiyələnmək.
- 9) Bədii konsepsiyanın işlənilib hazırlanmasında materialların xüsusiyyətlərini nəzərə almaq, onların formalaşdırma xüsusiyyətlərini nəzərə almaq bacarığının formalaşdırılması.
- 10) obyektlərin, sənaye nümunələrinin, kolleksiyaların, komplekslərin, strukturların, obyektlərin, o cümlədən əlçatan mühitin yaradılması üçün dizayn bacarıqlarının formalaşdırılması.
- 11) Dizayn obyektinin və ya onun ayrı-ayrı elementlərinin tərtibatda, materialda istinad nümunələrini yerinə yetirmək bacarığının formalaşdırılması.
- 12) İstehsal texnologiyaları nəzərə alınmaqla məhsulun konstruksiyasını hazırlamaq bacarığının formalaşdırılması: texniki çertyojları yerinə yetirmək, dizayn layihəsinin icrası üçün texnoloji xəritə hazırlamaq.
- 13) Dizayn layihələrini yaradarkən elmi tədqiqat metodlarını tətbiq etmək və öz konseptual həllərinin yeniliyini əsaslandırmaq bacarığının formalaşdırılması.
- 14) Dizayn və bədii fəaliyyətin aparılması metodologiyası əsasında kompleks dizayn layihələrini, məhsul və sistemləri, mövzu və informasiya komplekslərini həyata keçirmək bacarığının formalaşdırılması.

1.3 İstehsalat təcrübəsinin (konstruktor və texnoloji təcrübənin) yeri.

İş təcrübəsi dedikdə, təhsil münasibətlərinin iştirakçılarının formalaşdırdığı hissə, blok 2 TƏCRÜBƏSİ nəzərdə tutulur. İstehsalat təcrübəsi 4-cü kursun 8-ci semestrinin sonunda s 23-35 tədris həftəsində keçirilir.

İş təcrübəsinin məzmun aspekti bilavasitə məcburi hissənin fənlərinin öyrənilməsi zamanı əldə edilmiş bilik, bacarıq və bacarıqlara əsaslanır.

“Dizayn mühəndisliyi”, “İnteryer və ətraf mühitin dizaynının əsasları”, “Kompüter qrafikası, multimedia və veb-dizayn”, “Kompozisiya və layihə qrafikası”. Tədris əlaqələrinin iştirakçılarının formalaşdırdığı hissənin fənləri "Tipografiya və şrift", "Xarici reklam dizaynının əsasları".

İstehsalat təcrübəsi zamanı əldə edilən biliklər dizaynerin gələcək peşə hazırlığında mühüm mərhələdir, çünki o, yüksək bədii mədəniyyətə malik olmalı və peşəkar dilin bütün vasitələrini mənimsəməlidir.

İstehsalat təcrübəsi “Dizayn” istiqaməti üzrə öz profilinə uyğun bakalavrların hazırlanması üçün əsas təhsil proqramının məcburi bölməsi və tədris prosesinin ən mühüm hissəsidir. Bu, peşə hazırlığının keyfiyyətini yüksəltməyə və əldə edilmiş bilikləri möhkəmləndirməyə kömək edir.

2. İstehsalat təcrübəsinin aparılmasının növü (forması) və üsulu.

İstehsalat təcrübəsinin növü:

Proyekt və texnoloji təcrübə.

Peşəkar fəaliyyət növləri:

Proyekt

İstehsalat təcrübəsinin aparılması yolları:

Daxili, xarici.

İstehsalat təcrübəsinin aparılmasının forması- növbə ilə.

İstehsalat təcrübəsi 14 həftə ərzində həyata keçirilir.

Təcrübənin keçiriləcəyi yer təcrübənin rəhbəri tərəfindən müəyyən edilir. İstehsalat təcrübəsi təşkilatın struktur bölmələrində həyata keçirilə bilər.

İstehsalat təcrübəsi dizayn, texniki və kompüter qrafikası kafedrasında keçirilə bilər. Təcrübə yeri universitet

laboratoriyaları, layihə təşkilatları, nəşriyyatlar, muzeylər, sərqi kompleksləri, dizayn studiyaları, müəssisə və təşkilatların reklam şöbələri və s. ola bilər. Tələbə istehsalat təcrübəsinin keçirilməsinə dair müəssisə və təşkilatlarla bağlanmış müqavilələr kafedrada saxlanılır.

Təcrübə rəhbəri tərəfindən müəyyən edilmiş universitetin daimi təcrübə bazalarında təcrübə keçməmiş tələbələr bunu təşkilatlarda, müəssisələrdə, dizayn studiyalarında, fərdi sahibkarlarda və s. təcrübə rəhbəri və dizayn, texniki və kompüter qrafikası şöbəsinin müdiri işəgötürənin ərizəsi ilə müqavilə təqdim etməlidir.

İstehsalat təcrübəsi giriş mühazirəsi, daxili nizam-intizam qaydaları, təhlükəsizlik texnikası haqqında brifinq, iş yerində əməyin mühafizəsi, yangından mühafizə, lazımi məlumatları tapmaq üçün sərbəst iş, dizayn, texniki və kompüter qrafikası kafedrasında layihə işi haqqında məlumat almaq formasındadır.

Əlilliyi olan şəxslər üçün təcrübə keçmək üçün yerlərin seçimi tələbələrin sağlamlıq vəziyyəti və əlçatanlıq tələbləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

Təcrübə proqramını üzrlü səbəbdən başa vurmayan tələbələr təhsildən asudə vaxtlarında ikinci dəfə təcrübə keçməyə göndərilir.

3. Tədris proqramının mənimsənilməsinin planlı nəticələri ilə əlaqəli istehsalat təcrübəsi zamanı planlaşdırılmış təlim nəticələrinin siyahısı.

İstehsalat təcrübəsi nəticəsində tələbə aşağıdakı kompetensiyaları əldə etməlidir.

Göstəricinin kodu və adı*	Təlim nəticələri
Sosial qarşılıqlı əlaqə qurmağı və komandadakı rolunu dərk etməyi bacarır	
3.1 Şəxslərarası və qrup ünsiyyətinin əsas aspektlərini başa düşür; təşkilatda norma və müəyyən edilmiş davranış	Hüquqi aktları və vəzifə təlimatlarını bilir; dizayn məhsullarının yaradılması və istehsalı üzrə ixtisaslaşan

<p>qaydalarına əməl edir.</p>	<p>komandada rəsmi və istehsalat vəzifələrinin bölüşdürülməsi; istehsalat kollektivində işgüzar ünsiyyətin əsaslarını bilir.</p> <p>Həmkarları, əlaqəli mütəxəssislər, dizayn işlərinin müştəriləri ilə komandada qarşılıqlı əlaqə qurmağı bacarır; normativ hüquqi aktlar əsasında layihələndirmə və təşkilatı-idarəetmə vəzifələrinin kompleks həllində öz yaradıcılıq potensialını reallaşdırır; həmkarları ilə münasibətlərdə etik normalara riayət etmək; məsuliyyət götürməyi bacarır.</p> <p>Əsas komandada işləmək bacarıqlarına malikdir; ünsiyyət problemlərini həll etmək, peşə fəaliyyətində yeni şərtlərə uyğunlaşmağı bacarır.</p>
<p>3.2 Komandanın qarşılıqlı əlaqəsi üsullarını tətbiq edir; komanda işini planlaşdırır və təşkil edir</p>	<p>İnsan davranışının əsas nümunələrini bilir.</p> <p>Münaqişədə fərdi davranış üçün optimal strategiyanın seçilməsini bilir,</p> <p>kollektivdə yaranan fikir ayrılıqlarının, mübahisələrin və münaqişələrin bütün tərəflərin maraqlarına əsaslanaraq həllinin (həllinin) konstruktiv üsullarını təklif və tətbiq etmək; yenisini yarada bilir</p> <p>yaradıcı ideyalar, komanda üzvlərinin yaradıcılıq fəaliyyətini</p>

	<p>stimullaşdırmaq. Ünsiyyət, əməkdaşlıq vəziyyətlərini təşkil etmək, bütün kollektivin fəallığının, müstəqilliyinin, təşəbbüskarlığının və yaradıcılıq qabiliyyətlərinin inkişafına töhfə vermək bacarığına malikdir. Həmkarlarının müsbət və tənqidi rəylərinə adekvat reaksiya nümayiş etdirir; peşə fəaliyyətində sosial qarşılıqlı əlaqədə olduğu insanların maraqlarını, davranış xüsusiyyətlərini və fikirlərini, o cümlədən öz hərəkətlərini tənzimləməklə nəzərə almağı bacarır. Kompleks dizayn layihəsinin yaradılmasında komanda işi təcrübəsi var.</p>
<p>1.Qrafik komplekslər, interyer və ətraf mühit, vizual məlumat, identifikasiya və kommunikasiya obyektləri və sistemləri üçün konseptual və bədii və texniki inkişaf və dizayn layihələrinin həyata keçirilməsini bacarır</p>	
<p>1.1.Vizual məlumat, identifikasiya və rabitə obyektlərinin dizayn layihəsi üzərində işləmək üçün lazım olan məlumatları axtarır, toplayır və təhlil edir . Müştərinin istəklərini və hədəf auditoriyanın üstünlüklərini nəzərə alaraq vizual məlumat, identifikasiya və kommunikasiya obyektlərinin layihələndirilməsi problemlərinə dizayn həlləri tapmağı bacarır.</p>	<p>Dizaynın nəzəri və metodoloji əsaslarını bilir.Vizual məlumat, identifikasiya və kommunikasiya obyektlərinin dizaynı üzrə işlərin tam dövrünü, o cümlədən əlaqədar mütəxəssislərlə əməkdaşlıq etməklə həyata keçirməyi bacarır; dizayn sahəsində öz yaradıcılıq fəaliyyətini təşkil etmək; müxtəlif ifadəli bədii və kompozisiya vasitələrindən istifadə edərək dizayn obyektlərinin dizaynını bilir.Dizayn mühəndisliyində yaradıcı modelləşdirmə texnikasına sahibdir.</p>

	<p>Hədəf auditoriyasının ehtiyaclarına cavab verən innovativ dizayn obyektlərinin hazırlanması üçün müasir dizayn konsepsiyalarından istifadə etmək bacarığını nümayiş etdirir.</p>
<p>1.2D dizayn qərarlarının düzgünlüyünü, dizayn layihələrinin təqdimatlarını keçirməyi bacarır.</p>	<p>Təqdimat növlərini, əsas hazırlıq mərhələlərini bilir dizayn layihələrinin təqdimatları; informasiya materiallarının rəqabət mühitində təqdim edilməsinin vacibliyini dərk edir.</p> <p>Öz bədii və yaradıcı, semantik dizayn ideyasını inkişaf etdirməyi, öz konseptual və texnoloji dizayn həllərinin yeniliyini əsaslandırmağı bacarır; dizayn məhsulunun, xidmətinin, ideyasının, layihəsinin layihələndirilməsi bacarır.</p> <p>Yaradıcı ünsiyyət, icra texnikası və yeni dizayn obyektlərinin layihələndirilməsində müasir elmi tədqiqat metodlarının düzgün tətbiqi bacarıqlarına malikdir.</p>

Müvafiq təlim nəticələri əldə edildikdə, səriştə nailiyyətlərinin göstəriciləri formalaşmış hesab olunur.

İstehsalat təcrübəsinin strukturu və məzmunu.

Təcrübənin həcmi 21 kreditdir. İstehsalat təcrübəsinin müddəti 14 həftədir.

Təcrübə üzrə oriyentasiya konfransında tələbələr qrup və ya fərdi tapşırıq alırlar.

Təcrübə üçün sualların siyahısı.

1. Təşkilatdan təcrübə rəhbərinin göstərişi ilə dizayn layihəsini yerinə yetirmək.

Tələbə hər bir tapşırığı fərdi şəkildə yerinə yetirir, müstəqil layihəqabağı tədqiqat aparır. Nəticələr orijinal olmalıdır.

Müəssisədə, təşkilatda təcrübə keçən tələbələr təşkilatın təcrübə rəhbərindən fərdi tapşırıq alırlar. Dizayn, texniki və kompüter qrafikası ixtisası üzrə buraxılış şöbəsində təcrübə keçən tələbələr təcrübə rəhbərinin rəhbərliyi altında təşkilat, müəssisələr üçün fərdi layihə tapşırıqlarını yerinə yetirə bilirlər.

Təcrübə proqramının bölmələrinin məzmunu, onların həyata keçirilməsi üçün təcrübə müddətinin bölgüsü aşağıdakı cədvəldə təqdim olunur.

4-cü kurs (8-ci semestr)

№	Təhsil fəaliyyətinin növləri üzrə təcrübə bölmələri (mərhələləri), o cümlədən sərbəst iş	Bölmə məzmunu	Təcrübənin müddəti, (həftə, günlər)
<i>Hazırlıq mərhələsi</i>			
1	Təhlükəsizliyə dair brifinq daxil olmaqla giriş müəhazirəsi	Giriş . Tədris təcrübəsinin məqsədləri, vəzifələri, məzmunu və təşkilatı formaları ilə tanışlıq. Əməyin mühafizəsi, daxili qaydalar və yanğın təhlükəsizliyi haqqında brifinq. Təcrübə	1- ci gün

		cədvəlinin əldə edilməsi. Qrup və ya fərdi qəbul tapşırıqlar.	
2	Yerli nailiyyətlər haqqında xüsusi ədəbiyyatın və digər elmi-texniki məlumatların öyrənilməsi və dizayn sahəsində xarici elm və texnologiya	Elmi tədqiqat metodlarının tərifi. Dizayn mühəndisliyi nəşrlərinin nəzərdən keçirilməsi, analoqların öyrənilməsi.	2-3 –cü gün
<i>Eksperimental (istehsal) mərhələsi</i>			
3	İş yerində işləmək, materialların toplanması	Şirkətlə tanışlıq istehsalat, təşkilatı və funksional struktur. Layihə öncəsi tədqiqatların aparılması. Dizayn layihəsi üçün tələblərin formalaşdırılması.	1-ci və 2-ci həftə
4	Dizayn layihəsinin eskizinin hazırlanması	Dizayn eskizlərinin həyata keçirilməsi. Dizayn məsələsinin optimal həlli variantlarının müzakirəsi və seçilməsi. Son dizayn layihəsinin tərkibini, materiallarını, şriftini və rəng sxemini axtarın. İcra texnologiyasının seçimi dizayn həlli.	3-cü və 4-cü həftə
5	Son dizayn layihəsinin hazırlanması	Son dizayn layihəsinin tamamlanması və təsdiqlənməsi. Son dizayn layihəsinin	5-ci və 9-cu həftə

		təqdimatının hazırlanması üzrə müstəqil iş (layihənin və ya onun ayrı-ayrı elementlərinin materialda icrası və ya 3D modelləşdirmə, yekun layihə fayllarının vizuallaşdırılması, orijinal maketlərin hazırlanması və s.).	
6	Son dizayn layihəsinin təsdiqi	Dizayn həllinin təmsili, qorunması və əsaslandırılması. Son layihə dizaynının təsdiqi.	10-cu həftə
<i>Təcrübə hesabatının hazırlanması</i>			
7	Materialın sistemləşdirilməsi, hesabatın yazılması	Təhsil təcrübəsi üzrə sənədlər paketinin formalaşdırılması Təcrübənin nəticələrinə əsasən gündəlik və hesabatın tərtibi və tərtibi üzrə müstəqil iş	12 13-cü həftə
8	Təqdimatın hazırlanması və müdafiəsi. Qiymətləndirmənin analizi. Yekun	Hesabat və ya fərdi müsahibə ilə ictimai çıxış. Qiymətləndirmənin analizi. Yekun	15-ci həftə

İstehsalat təcrübəsinin aparılması 3 mərhələdən ibarətdir:

1. Birinci mərhələ hazırlıq, təşkilati mərhələdir. Bu, təşkilatla tanış olmaq, nəzəri material toplamaq və öyrənmək, layihədən əvvəl tədqiqat aparmaqdan ibarətdir.
2. İkinci mərhələ fərdi tapşırığa və təşkilatın təcrübə rəhbərləri ilə razılaşdırılmış iş qrafikinə uyğun olaraq dizayn layihəsinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutur.

3. Üçüncü mərhələyə aralıq attestasiyaya (qeydiyyat) hazırlıq və təcrübə gündəliyinin faktiki icrası, istehsalat təcrübəsi üzrə hesabatın hazırlanması və müdafiəsi daxildir.

Hər bir iş növünün müddəti tələbə tərəfindən təcrübə rəhbəri ilə birlikdə müəyyən edilir.

Təcrübənin nəticələrinə əsasən tələbələr görülməmiş işlərin nəticələrini əks etdirən və mənimsənilmiş elmi-praktik materialın, layihələndirmənin nəticələrinin sistemli icmalını təmin edən hesabat tərtib edirlər.

Hesabat forması – 10 ballı sistem üzərindən qiymətləndirilir..

Təcrübənin təcrübə keçməsi zamanı tədris fəaliyyətinin formaları.

Təcrübə aşağıdakı formada həyata keçirilir:

tələbələrin universitetdən təcrübə rəhbəri ilə təmas işi şəklində giriş və yekun konfranslarının keçirilməsi, təcrübənin aparılması üçün iş qrafikinə (planına) tərtib edilməsi, təcrübə müddətində yerinə yetirilən fərdi tapşırıqların işlənilməsi və hazırlanması, təcrübə keçmək üzrə metodiki yardımın göstərilməsi daxildir. məsələlər, tələbənin monitorinqi və aralıq sertifikatlaşdırma.

tələbələrin gələcək peşə fəaliyyəti ilə bağlı müəyyən iş növlərini bilavasitə yerinə yetirməsi yolu ilə praktiki təlim formasında;

tələbələrin sərbəst işi formasında;

tələbələrə əməyin mühafizəsi, təhlükəsizlik texnikası, yanğın təhlükəsizliyi tələbləri, habelə daxili əmək qaydaları ilə tanışlıq, fərdi tapşırıqların əlaqələndirilməsi, təcrübənin məzmununu və planlaşdırılan nəticələri ilə bağlı təlimat verən profil təşkilatından təcrübə rəhbərinin daxil olduğu digər formalarda, təcrübə müddətində koordinasiya işinin həyata keçirilməsi və tələbələrə məsləhətlərin verilməsi, təcrübənin nəticələrinin qiymətləndirilməsi.

4. İstehsalat təcrübəsinin hesabat formaları.

Təcrübə haqqında hesabatın əsas forması olaraq təcrübə gündəliyi və yazılı hesabat (dizayn işlərinin portfoliosu ilə) qurulur.

Təcrübə gündəliyində mövzu, tapşırıq (işlərin siyahısı), təşkilatlar (təcrübə yerləri), təcrübənin başlama və bitmə tarixləri, təcrübənin müddəti, bacarıqlar (təcrübə zamanı əldə edilmiş) göstərilir.

Təcrübə hesabatında təcrübə müddətində yerinə yetirilən konkret işlər, fərdi tapşırığın nəticəsi, ərizələr (tamamlanmış dizayn işlərinin portfeli) haqqında məlumatlar var.

Hesabat tələbləri:

- başlıq səhifəsi tələblərə uyğun tərtib edilməlidir;
- hesabatın mətni strukturlaşdırılmalıdır;
- səhifələrin, cədvəllərin və əlavələrin nömrələnməsi davamlı olmalıdır.
- hesabatın mətni Microsoft Word proqramında yığılır və standart A-4 kağız vərəqinin bir üzündə çap olunur: Times New Roman şrifti - normal, ölçüsü 14 pt; sətir aralığı - bir yarım; sol, yuxarı və aşağı - 2,0 sm; sağ - 1,0 sm; bənd - 1.25. Hesabatın həcmi: 1-5 səhifə olmalıdır.

Hesabata əlavə olunur: fərdi tapşırıq, tələbə xüsusiyyətləri, dizayn işlərinin portfoliosu.

5. İş təcrübəsində istifadə olunan təhsil texnologiyaları.

Təcrübə dizayn-texnoloji və yaradıcı xarakter daşıyır, onun həyata keçirilməsi zamanı tədris texnologiyaları müəllimlərin - universitetin təcrübə rəhbərlərinin və təşkilatların təcrübə rəhbərlərinin məsləhətləşmələri şəklində, habelə tələbələrin sərbəst işi şəklində istifadə olunur.

Təcrübə zamanı təhsil texnologiyalarına aşağıdakılar daxildir:

Təhlükəsizlik brifinqi; iş yerində ilkin brifinq; informasiya və konsaltinq texnologiyaları (müəllim məsləhətləri) informasiya-kommunikasiya texnologiyaları (internet, radio və televiziyaadan alınan məlumatlar; audio və video materiallar; kitabxanada iş (təhsil və elmi problemlərin məzmununun, peşə və elmi terminlərin və s.) aydınlaşdırılması).

İstehsalat təcrübəsi - dizayn və texnoloji xarakter daşıyır. Onun həyata keçirilməsi zamanı ənənəvi təhsil texnologiyalarından istifadə olunur: izahlı və illüstrativ üsullar, dizayn obyektinin müzakirəsi, tələbələrin sərbəst işi - müşahidə, vəziyyətin təhlili; həmçinin multimedia vasitələrindən istifadə etməklə aktiv və interaktiv təcrübə formaları; müxtəlif ixtisas işçiləri ilə problem və müzakirə ünsiyyəti. Təhlükəsizliyə dair brifinqlər keçirilir; şifahi kommunikasiya texnologiyaları (müsahibələr, mütəxəssislərlə söhbətlər və s.); informasiya və kommunikasiya texnologiyaları (internetdən, radio və televiziyadan alınan məlumatlar; audio və video materiallar; kitabxanada iş (tədris və elmi problemlərin məzmununun, peşə və elmi terminlərin, təcrübə hesabatının hazırlanması standartlarının, tədqiqat hesabatlarının və s.) Tələbələrin sərbəst işində tədqiqat texnologiyaları: tədqiqat probleminin qoyulması; faktiki və ədəbi materialın müşahidəsi, toplanması, işlənməsi, təhlili və ilkin sistemləşdirilməsi; informasiya-analitik kompüter proqramlarından və texnologiyalarından istifadə; əldə edilmiş nəticələrin ümumiləşdirilməsi və onların referat şəklində tərtib edilməsi, gündəlik materiallarının və təcrübə hesabatının təqdim edilməsi; təcrübə hesabatı.

Tələbələrin müstəqil işində tədqiqat texnologiyaları layihə fəaliyyətində elmi tədqiqat metodlarından istifadə olunur: layihədən əvvəlki vəziyyətin tədqiqi, analoqların toplanması, layihə öncəsi təhlil, variantın modelləşdirilməsi, texnoloji təhlil. Dizayn mühəndisliyində kompüter texnologiyalarından istifadə olunur.

Praktik və müstəqil fəaliyyət prosesində istifadə olunan ənənəvi təhsil, tədqiqat texnologiyaları ilə yanaşı, interaktiv texnologiyalar da istifadə olunur (konkret layihə vəziyyətlərinin təhlili, onlara əsaslanan tövsiyələrin hazırlanması).

6. İstehsalat təcrübəsində tələbələrin sərbəst işlərinin tədris-metodiki təminatı.

Təcrübə zamanı tələbələrin müstəqil işlərinə tədris-metodiki dəstək aşağıdakılardır:

1. Tədris ədəbiyyatı.
2. Tələbənin təcrübə keçməsinə tənzimləyən normativ sənədlər.
3. Təcrübənin keçmə qaydasını və məzmununu müəyyən edən tələbələr üçün metodiki işlənmələr.

Təcrübə zamanı tələbələrin müstəqil işinə aşağıdakılar daxildir:

- təcrübə gündəliyinin aparılması;
- təcrübə üzrə yekun hesabatın hazırlanması.
- təşkilatın normativ-metodiki bazasının təhlili;
- təcrübə rəhbəri tərəfindən əvvəlcədən müəyyən edilmiş mövzu üzrə elmi nəşrlərin təhlili;
- keçid zamanı onlara daxil olan məlumatların təhlili və emalı.
- elmi, tədris və metodik ədəbiyyatla işləmək;
- mühazirə qeydləri ilə işləmək,

Müstəqil iş üçün kompüter və internetə, universitetin elektron kitabxanasına və informasiya-məlumat sistemlərinə çıxışı olan auditoriya təqdim olunur.

7. Tələbələr üçün istehsalat təcrübəsinin keçməsi üzrə təlimat.

Universitetin buraxılış şöbəsində və ya bir müəssisədə, dizayn və texnoloji istehsalat təcrübəsinə başlamazdan əvvəl tələbələr daxili qaydalarla, təhlükəsiz işlərlə tanış olmalı, iş yerində əməyin mühafizəsi, yanğın təhlükəsizliyi ilə bağlı təlimatlandırılmalıdırlar.

Təcrübə üçün tapşırıqə uyğun olaraq, tələbə nəzarətçi ilə birlikdə təcrübə planı tərtib edir. Bu işlərin həyata keçirilməsi tələbə tərəfindən müəssisədən təcrübə rəhbəri ilə sistemli məsləhətləşmələr əsasında həyata keçirilir.

Təcrübə üçün göndərilən tələbələrdən tələb olunur:

- təcrübə rəhbərinin keçirdiyi orientasiya iclasına gəlmək;
- təcrübənin proqramı və iş planı ilə ətraflı tanış olmaq;

- Təcrübə yerinə vaxtında gəlmək;
- əməyin mühafizəsi qaydalarına və daxili əmək qaydalarına riayət etmək;
- təcrübə rəhbərinin göstərişlərinə əməl etmək, yerinə yetirilən işə cavabdeh olmaq;
- təşəbbüs göstərmək və təcrübədə öz bilik, bacarıq və bacarıqlarından maksimum istifadə etmək;
- proqramı və təcrübə planını tamamlamaq, tapşırıqları həll etmək və təcrübə haqqında hesabatı vaxtında hazırlamaq.

Sağlamlıq imkanları məhdud tələbələr və əlillər üçün təcrübə onların psixofiziki inkişafının xüsusiyyətlərini, fərdi imkanlarını və sağlamlıq vəziyyətini nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

Sahə və ya stasionar istehsalat təcrübəsinə başlamazdan əvvəl tələbələr ictimai yerlərdə davranış qaydaları ilə tanış olmalı və təhlükəsizlik üzrə brifinqdən keçməlidirlər. İstehsalat təcrübəsinin rəsmi başlamazdan əvvəl giriş brifinqi keçirilir.

Dizayn, Kompüter və Texniki Qrafika Departamentindən təcrübə keçmək üçün məsuldur:

- təcrübənin planlaşdırılmasını, təşkilini və nəzarətini, onun nəticələrinin uqotunu təmin edir, tələbənin təcrübəsinə nəzarət edir;
- təcrübə çərçivəsində öyrənilən obyektlərə tələbələrin vaxtında getməsinə nəzarəti həyata keçirir;
- təcrübənin təşkili və keçirilməsində nöqsanların aradan qaldırılması, onun təkmilləşdirilməsi üçün tədbirlər görür;
- tələbələrin təcrübə hesabatlarının vaxtında kafedrada saxlanmasını təşkil edir;
- təcrübə haqqında hesabat təqdim edir.

İstehsalat təcrübəsi rəhbərinin vəzifələri:

- təcrübəyə başlamazdan əvvəl oriyentasiya görüşü təşkil edir, təklif olunan dizayn layihələrini tələbələrlə müzakirə edir;
- tələbələri təcrübə gündəliyinin aparılması və hesabatın aparılması tələbləri ilə tanış edir;

- tələbələrin təcrübəyə vaxtında gəlməsinə nəzarət edir; təcrübə proqramının yerinə yetirilməsi üçün təcrübə gündəliklərini yoxlayaraq onun keçmə qaydasını;
- təcrübə cədvəlinin səmərəli icrasını təmin etmək üçün tədbirlər görür;
- təcrübə haqqında tələbə hesabatlarını qəbul edir, onların keyfiyyətini yoxlayır və qiymətləndirir, təcrübəni (məqbul/qeyri-məqbul) qeyd edir.

Təcrübə üçün göndərilən tələbələrdən tələb olunur:

- nizam-intizam, təhlükəsizlik tədbirləri və yanğın qaydalarına ciddi riayət etmək;
- təcrübə rəhbərinin keçirdiyi oriyentasiya iclasında iştirak etmək;
- təcrübənin proqramı və iş planı ilə ətraflı tanış olmaq;
- müəyyən edilmiş müddətdə təcrübə yerinə gəlmək;
- təcrübə rəhbərinin göstərişlərinə əməl etmək, yerinə yetirilən iş cavabdeh olmaq;
- daxili əmək intizamı qaydalarına riayət etmək;
- profil təşkilatında əsas tələbləri və davranış qaydalarını bilmək;
- təşəbbüs göstərmək və təcrübədə öz bilik, bacarıq və bacarıqlarından maksimum istifadə etmək;
- təcrübənin proqramını və planını yerinə yetirmək, qarşıya qoyulan vəzifələri həll etmək və təcrübə haqqında hesabatı vaxtında hazırlamaq;
- təyin olunmuş vaxtda təcrübə üçün testdən keçmək.

Təcrübənin sonunda tələbələr aralıq attestasiya üçün hesabat, təcrübə gündəliyi hazırlamaladırlar.

1 Hesabat və təcrübənin gündəliyi

Təcrübə gündəliyinin strukturuna aşağıdakılar daxildir:

- a) baş səhifədə tələbənin adı, soyadı, ata adı, kurs, təcrübə müddəti, rəhbər və digər şəxslərin imzası, təhsil təşkilatının möhürü;
- b) layihə işinin bütün tarixlərini, mərhələlərini, yerinə yetirilən işlərin qiymətləndirilməsini göstərən təcrübə proqramı;

c) tələbənin nəzəri və praktiki hazırlığının dərəcəsini və təcrübə proqramının keyfiyyətini, əmək intizamını və s. əks etdirən məqsədi, tapşırıqları, tapşırığı, rəy-xüsusiyyətləri daxil olmaqla təcrübənin başa çatması haqqında qısa hesabat; və qiymətləndirmə.

Hesabat göstərə bilər:

- dizayn prosesində istifadə olunan elmi tədqiqat metodları;
- dizayn layihəsinin analoqları;
- dizayn layihəsi, eskizlər üçün axtarış variantları.
- dizayn layihəsinin həyata keçirildiyi materialların təhlili,
- layihələndirmə prosesində istifadə olunan texnologiyaların təhlili; dizayn layihəsinə tələblər;
- dizayn layihəsinin konseptual həllinin yeniliyi;
- dizayn layihəsinin tərtibatının və ayrı-ayrı elementlərinin materialda həyata keçirilməsi;
- öyrənilmiş ədəbiyyatın siyahısı.

Yekun olaraq hesabatda təcrübənin nəticələrinə yekun vurulur, təcrübənin tapşırıqlarının icra dərəcəsi haqqında ümumi nəticələr və görülən işlərin qısa təsviri verilir. Nəticənin həcmi 1 səhifədir.

Ədəbiyyat

1. Atakişiyev H. “Şəhər mühiti və reklam”, 2004
2. Bourque, P., and Dupuis, R. “Guide to the software engineering body of knowledge.” 2004
3. Urfan Məmmədov "Memarlıq və Dizayn" Bakı, 2014
4. Simon, Herbert A. “The Sciences of the Artificial”MIT Press, 1996
5. Фёдоров А. А. “Правова охорона дизайнерських рішень в Україні: монографія.” Бахва, 2015
6. Глазычев В. Л. “Дизайн как он есть.”: Европа, 2006
7. Глазычев В. Л. “О дизайне. Очерки по теории и практике дизайна на Западе”
8. Старикова, Ю.С. “Основы дизайна”, 2011

9. Тарасова, О.П. “Организация проектной деятельности дизайнера”, 2013
10. Гнедич, П.П. “История искусств”, 2012
11. Норман Д. “The Design of Everyday Things.” «Вильямс», 2006
12. Soltan Atayev, “Materiallar texnoloqiyası və reklam işi”, 2017
13. Власов В. Г. “Теоретико-методологические концепции искусства и терминология дизайна.” СПГУТД, 2009
14. Бхаскаран Л. “Дизайн и время.” Арт-родник, 2009
15. Аронов В. Р. “Дизайн в культуре XX века. 1945-1990.” 2013
16. Samirə Mir-Bağırzadə. “İncəsənət tarixi.” Bakı, 2012

İnternet resursları

1. <https://edu.gov.az/>
2. <https://onlinelibrary.wiley.com/>
3. <https://unec.edu.az/application/uploads/2022/04/m-l.-Salehzad-.pdf>
4. <https://urait.ru/>
5. <https://ebookcentral.proquest.com/lib/kubanstate/home.action>
6. <https://e.lanbook.com>
7. <https://rusneb.ru/>
8. <https://www.nature.com/siteindex/index.html>
9. <http://www.lektorium.tv/>
10. [http://dic.academic.ru/;](http://dic.academic.ru/)
11. <https://www.minobrнауки.gov.ru/>
12. <http://dic.academic.ru/>
13. <http://cyberleninka.ru/>

14. <http://gramota.ru/>;
15. <http://www.glossary.ru/>
16. <http://www.elibrary.ru/>